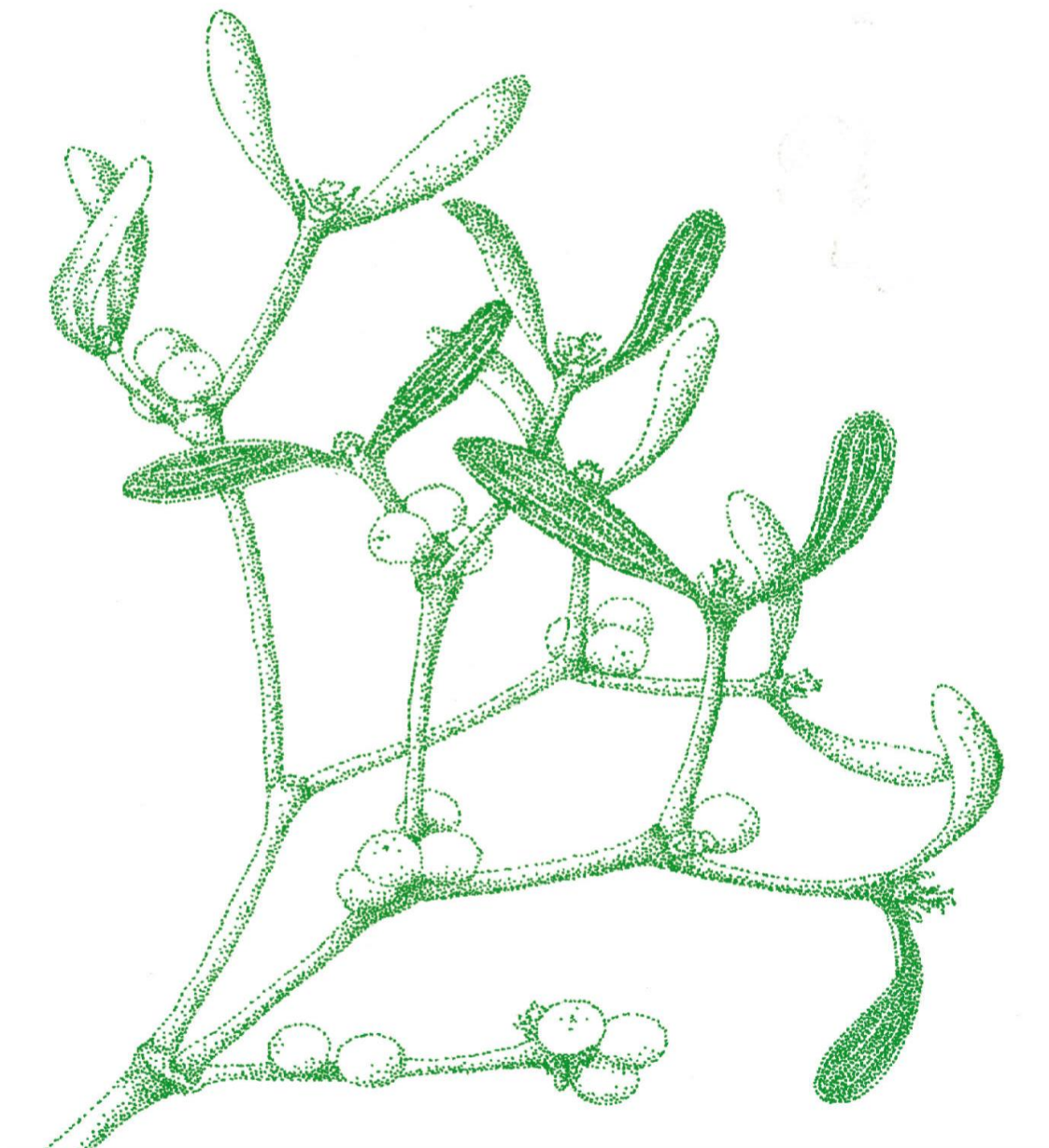

de Haamsjeut

IVN-Meerssen-Ulestraten

Lente 2023

de Haamsjeut

Lentenummer 2023

1ste jaargang, nr. 1

Redactie de Haamsjeut

André Ament

Leo Bielders

Pascalie Satijn

Inhoudsopgave

Van de Redactie, Leo Bielders, Pascalie Satijn, André Ament	1
Van de Bestuurstafel, Marianne van den Berg en Wim Derks	2
Jaarverslagen Meerssen, Ria Tuijt	4
Jaarverslagen Ulestraten, Leon Schoenmakers	14
Vogels sterven, Paul Notten	21
Activiteitenprogramma, John Bronckers	24
Bomen planten in Waterval, Peter Ummels	26
Winterexcursie Gelei, Riekie Notten en Wil Lemmens	27
Informatieavond Natuurgidsenopleiding 2023-2025, Wim Derks	32
Bijzondere Activiteiten, Riekie Notten	33
Oekraïne, Jac Mulders	34
Kwallef van Vliek, Henk Urlings	35

de Haamsjeut van IVN Meerssen-Ulestraten

verschijnt 4 keer per jaar. Kopij voor het nieuwsblad kan worden

aangeleverd via: andreament47@gmail.com T 06 44189017

De auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel.

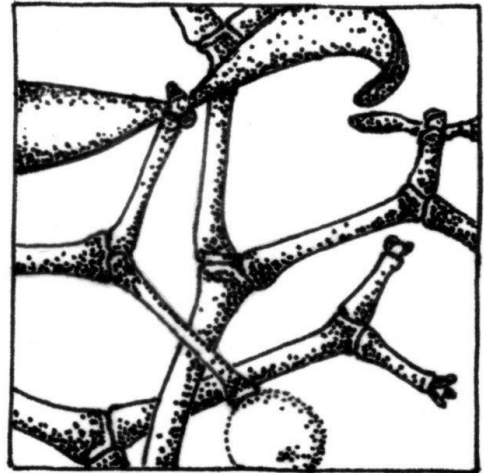
De tekeningen in deze Haamsjeut zijn van de hand van Jan van Dingenen.

Van de redactie

Leo Bielders, Pascale Satijn en André Ament

Je bladert nu in het eerste nummer van het afdelingsblad de Haamsjeut van IVN Meerssen-Ulestraten. Dit blad is de voortzetting van de vroegere Nieuwsbrief van IVN Meerssen en het afdelingsblad D'n Haamsjeut van IVN Ulestraten. De lay-out zal voor een deel van de lezers vertrouwd overkomen, voor een ander deel is het een nieuwe gewaarwording.

Op de omslag van ons nieuwe afdelingsblad prijkt de maretak, oftewel in ons lokaal dialect: de haamsjeut. De fraaie tekening is gemaakt door ons IVN lid Jan van Dingenen. De haamsjeut is overal in ons werkgebied zichtbaar en vormt op die manier een verbindend element tussen de twee vroegere IVN-afdelingen. De dialectnaam haamsjeut verwijst naar de opstaande twijgen, waarin je met enige fantasie de vorm van een paardenhaam of paardenhoofdstel kunt herkennen.

De redactie van het nieuwe afdelingsblad wordt gevormd door André Ament (coördinator), Pascale Satijn en Leo Bielders. Zij gaan de goede eigenschappen van de beide vroegere bladen combineren: het nieuws uit de vereniging in combinatie met achtergrondartikelen over natuur en milieu. Het afdelingsblad zal in de gebruikelijke frequentie van 4 edities per jaar blijven verschijnen.

Wij wensen het nieuwe afdelingsblad de Haamsjeut een lang leven toe en hopen dat jullie er nog lang van mogen genieten!

Van de Bestuurstafel

Marianne en Wim

Beste lezer,

Welkom in ons nieuwe afdelingsblad 'de Haamsjeut'. Zoals je waarschijnlijk wel weet, gaan IVN Meerssen en IVN Ulestraten samen verder; onder de naam IVN .....??

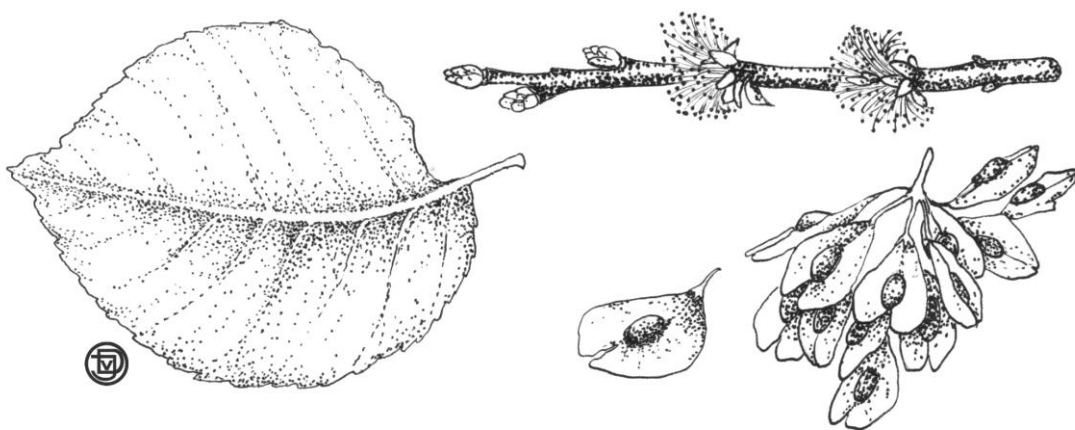
Wie heeft er een goede naam voor deze nieuwe IVN afdeling? Laat je inspiratie even werken en meld je suggesties uiterlijk 2 april aan ivnmeerssen@gmail.com of ivn.ulestraten@gmail.com . Op 4 april a.s., tijdens onze eerste gezamenlijke ALV, zullen we dan met elkaar de vraagtekens vervangen door een goede nieuwe naam. Tijdens deze vergadering wordt ook het nieuwe bestuur gekozen. Een lijstje met kandidaten voor het bestuur vind je elders in het blad. Als huidig voorzitter van IVN-Meerssen (Marianne) en waarnemend voorzitter van IVN-Ulestraten (Wim) willen wij graag onze grote dank uitspreken aan de aftredende bestuurders. Zij hebben heel veel werk verzet in de afgelopen periode. We hopen in de toekomst toch af en toe een beroep op hen te mogen doen om IVN zaken nog beter te laten plaats vinden.

We zien dat er in ons werkgebied vele, goede activiteiten plaatsvinden. Die willen we natuurlijk behouden. Denk aan de wandelingen met stevige afstanden, maar ook aan de buurt-ommetjes, zodat goede en ook minder goede lopers van de natuur kunnen genieten. Denk aan leuke en leerzame excursies. Denk ook aan de lezingen, waar veel mensen iets van op kunnen steken. En vergeet vooral niet de vele activiteiten in en rond ons landschap. Of je nu graag letterlijk met je handen werkt, of je op een andere manier wilt inzetten voor de natuur, dat kan allebei!

En we kunnen ook andere dingen proberen. We willen graag meer jongeren bij dit werk betrekken. Hoe doen we dat? Schooljeugd en

jongeren voelen in het algemeen weinig voor vaste afspraken en vinden onze IVN activiteiten misschien wel oubollig. Wat vind jij? Moeten we sommige activiteiten in een nieuw jasje steken? Onze contacten met scholen intensiveren? Helpen om een natuurrijke school te maken? Zelf leren en zelf doen staan ook bij IVN centraal. Veel jongeren zijn wel geïnteresseerd in duurzaamheid. Daarbij zijn onder meer de volgende zaken van belang: product moet relatief lang meegaan; zoveel mogelijk recyclebaar en zo min mogelijk belastend zijn voor het milieu. Bovendien mogen er geen negatieve gevolgen zijn voor de toekomstige generaties. Hier kunnen we toch wel iets mee? En heb je nog andere suggesties? Graag horen we je ideeën! We willen graag jong en oud laten beleven hoe belangrijk, gezond en leuk natuur en duurzaamheid zijn.

Laat ons weten wat je hiervan vindt. Mail of bel ons. En praat mee op onze komende ALV. Onze gegevens staan verder in dit verenigingsblad.

Notulen Algemene Ledenvergadering IVN-Meerssen 16 januari 2023 in de Stip Meerssen

Ria Tuijt

1. Opening door de voorzitter, Marianne van den Berg

Blij met de grote opkomst, 45 personen, dit is de laatste Algemene Ledenvergadering van dit bestuur. Volgende ledenvergadering is samen met IVN Ulestraten op 4 april 2023. (afmelding: Annelies Heijnen)

2. Mededelingen

Het was een verrassend jaar, alles was voor mij nieuw. Er kwam een enthousiast en groot bestuur. Het kostte veel energie, het resultaat mag er zijn. Er kwamen veel activiteiten, zoals buurtwandelingen, lezingen, activiteiten met kinderen en ouders en meer....

Mensen die ons zijn ontvallen:

Leo Musters (februari), Sjef Janssen (maart), Mia Voncken (april) Jan Lenssen (april), Mill Frissen (mei), Trinetje Labruijere (september), Marijke Extra (november).

3. Goedkeuring verslag ALV 24 januari 2022

Dit verslag is nog door het oude bestuur gemaakt. De notulen worden goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering.

4. Jaarverslag IVN Meerssen 2022. Verslag in bijlage 2

-Charlotte Neuhaus vraagt bij de behandeling van notulen of en hoe mensen met kinderen kunnen meekijken met de paddenoverzet? Ook aandacht voor de basisscholen. Jo Lexis en Frans van de Kragt besteden hier aandacht aan. Vorig jaar kwam de aanvraag van een school binnen toen het paddenseizoen al gesloten was.

-Leentje Driessen vraagt waarom de activiteiten niet altijd in de Geulbode komen? Helaas zijn we afhankelijk van de plaats in de Geulbode, het wordt sowieso altijd op tijd aangeleverd.

Leentje vraagt of de lezing over de Sterrenwacht, die afgelast is, nog gegeven wordt? Wordt aandacht aan besteed.

5. Financiën

De Proostenkelder mogen we tegen het oude huurbedrag blijven gebruiken omdat IVN een grote sociale functie vervult; we verzorgen ook de Kroedwusj voor de Parochie. Het verlies over 2022 is € 659,-. Vele malen minder dan we in de voorgaande 2 jaar zien. De complimenten aan John Bronckers, onze nieuwe penningmeester. Er volgt applaus.

6. Verslag kascommissie

Kascontrole gedaan door Gerard Willems en Wim Derks. Wim Derks doet verslag. Alles was keurig in orde. De bankafschriften kwamen overeen met de cijfers in de boeken. Er wordt over 2022 decharge verleend.

7. Fusie

Marianne vertelt, dat het de bedoeling is dat de fusie $1+1=3$, wat zoveel betekent dat het samengaan voor iedereen nog iets veel beters oplevert. Onder de leden wordt een prijsvraag uitgeschreven voor een nieuwe naam. Gerard Willems vraagt hoe het is met de subsidie na de fusie? Daarover zal overleg gevoerd worden met de gemeente. De voorzitter vraagt de vergadering of iedereen de goedkeuring kan geven aan het fusiedocument? Onder applaus en hand opsteken werd het fusiedocument met algemene stemmen aangenomen.

8. Rondvraag

-Wim Derks vertelt over de Natuurcursus die Els gaat geven voor leden en niet-leden. 1 Binnenles op 17 februari en 5 buitenlessen in alle kernen van Groot Meerssen. IVN heeft de Burgemeester uitgenodigd om mee te gaan wandelen, de wethouders mogen ook mee.

-Wim vraagt ook aandacht voor de start van de Natuurgidsencursus, info avond 13 maart, cursus start september 2023. Gaarne publicatie, aandacht en reclame maken.

-Riekie maakt reclame voor de buurtwandelingen, zaterdag a.s. in Geulle aan de Maas, bezoek aan kerk Meerssen-West 28 januari 2023, bezoek aan de pluktuin Geulle, buurtwandelling Rothem. Wie kent iemand hiervoor? Een natuurexpositie bij Huize Notten, 29 april 2023, wie maakt nog iets leuks?

-Fiel van de Bergh vertelde over de goede organisatie afgelopen zaterdag door de Gemeente Meerssen bij de opening van het Herdenkingsbos. De medewerkers van IVN-Landschapsonderhoud waren daar aanwezig.

9. Huldiging Jubilarissen

-Mw. G. de Groot, 50 jaar.

-Dhr. Leo Voragen, 40 jaar

-Mw. Henny Kuppens- van Tongeren, 25 jaar

-Mw. Riet Gijsen Boers, 25 jaar

-Dhr. Jack Savelberg, 25 jaar

Leo Voragen is de enige jubilaris, die aanwezig is. Hij wordt gehuldigd en toegesproken door Riekie en Ria. De andere jubilarissen krijgen/hebben een attentie thuis ontvangen. De voorzitter betreurt het dat Jack Savelberg zich samen met Yvonne Brounts heeft teruggetrokken uit IVN Meerssen.

10. Afsluiting met gezellige nazit.

JAARVERSLAG IVN MEERSSEN 2022

Jo Lexis secretaris

INLEIDING

Het jaarverslag geeft een overzicht van de voornaamste gebeurtenissen in het verslagjaar, voorafgaand door een algemene beschrijving. Dit verslag beschrijft het jaar 2022. Een jaar dat in het teken stond van de fusie-besprekingen, dit naar aanleiding van het besluit genomen tijdens de Algemene Ledenvergadering van 24 januari 2022. We sluiten het verslag af met een korte samenvatting van activiteiten die naar onze mening maatschappelijk van betekenis zijn voor de Meerssense gemeenschap.

DOELSTELLING

IVN-Meerssen is een vereniging voor mensen die natuur, milieu en landschap een warm hart toedragen met als doelstelling:
Natuureducatie, Milieu en Duurzaamheid.

LEDEN

Eind 2022 waren er 163 leden: 95 A-leden, 19 B-leden, 8 C-leden, 13 D-leden, 2 E-leden, 20 H-leden 6 K-leden.

1 januari	2018	2019	2020	2021	2022
A-lid	108	107	104	97	95
B-lid	44	40	39	37	19
C-lid	25	22	22	17	8
D-lid	9	7	7	7	13
Jeugd	19	13	0	0	0
Huisgenoot lid	29	31	29	24	20
K-lid via IVN Landelijk	2	4	3	4	6
Ereleden	2	2	2	2	2
Totaal	234	224	204	188	163

De terugloop in het leden bestand is mede te wijten aan de voorgenomen plannen in 2021 om de vereniging op te heffen wegens gebrek aan bestuursleden. Verschillende leden hadden door deze plannen hun lidmaatschap opgezegd voor 2022.

DOELGROEPEN

Doelgroepen waarop de educatie zich richt zijn:

Volwassenen

- a Burgers die in de omgeving wonen en toeristen
o.a. via wandelingen, excursies, themabijeenkomsten en cursussen
- b Bestuurders
o.a. via overleg met en advies aan de Gemeente

Kinderen

- c Incidentele seizoen activiteit
- d Basisschool

MIDDELEN en ACTIVITEITEN

Jaarlijks wordt een programma opgesteld voor o.a. wandelingen, excursies, cursussen en lezingen. Ook worden op verzoek wandelingen en excursies geleid. Vanwege Covid-19 zijn de activiteiten pas in april weer van start gegaan. De deelname aan de activiteiten was goed, zoals uit onderstaand overzichtje blijkt.

Onderwerp	aantal	Deelnemers	gemiddeld
Excursies/Wandelingen	16	312	20
Lezingen/Voordrachten	2	48	24
Overig: Kroedwusj	1	22	29
Opening Savelbergbank	1	60	
Kerstviering	1	60	
Vrijwilligers uitje	1	29	
Bezoek groeve	1	20	
NL Doet dag	1	13	
Actie Schone Maas	1	13	
Algemene ledenvergadering	1	15	
Jeugdactiviteiten	2	16	8

Inwijding Savelbergbank

Zondag 27 maart: de inwijding van de Savelbergbank staat op het programma. Een prachtig idee van Els Derks om aan de Veeweg, nabij huize Savelberg een bank te plaatsen als aandenken aan vader Hub en zonen Willy en Jack die elkaar opvolgend IVN Meerssen gedurende 63 jaar geleid en bestuurd hebben. Vandaag werd de bank, waarop de familie Savelberg had plaatsgenomen, op een feestelijke en ludieke wijze ingewijd. De onzekerheid over het voortbestaan van IVN Meerssen heeft plaatsgemaakt voor optimisme en daadkracht. Voor onze nieuwe voorzitter Marianne van den Berg was het een mooie gelegenheid om kennis te maken met de familie Savelberg. Met een drankje in de hand wordt door 60 aanwezige IVN-ers nog even gezellig nagepraat en genoten van deze bijzondere en geslaagde activiteit.

Informatie en Kerstmiddag 2022

Vrijdagmiddag 16 december was voorafgaand aan de kerstviering een informatie en vragenuur ingepland over de voortgang van het fusie-traject met IVN-Ulestraten. Het bestuur had voor dit tijdstip gekozen omdat op deze manier een groot aantal leden bereikt kon worden. In de presentatie werd aangegeven in hoeverre het traject gevorderd is. Vanuit de leden werden enkele vragen gesteld die een toelichting behoefde. In de toelichting werd duidelijk gesteld dat het hele traject volgens de wettelijke procedures is gevolgd. Ook kon worden meegedeeld dat de fusiebespreking in een zeer goede sfeer verloopt.

Kerstmiddag

Na 2 jaar uitstel vanwege corona, stond vanmiddag weer de traditionele kerstviering op het programma. Ruim 60 deelnemers werden in het welkomstwoord en kerstgedachten door de voorzitter toegesproken. Na de traktatie op koffie en vlaai was het de beurt aan Ivo van de Bijl. Ivo trakteerde ons op mooie luisterliedjes in kerstsfeer. Ook het Ave Maria werd door hem op een voortreffelijke manier gezongen wat de kerstsfeer in de zaal verhoogde.

Na de pauze werden enkele gedichten van Jac Mulders door Riekie voorgedragen, hier waren enkele goed treffende citaten in verwerkt, die applaus vanuit de zaal kregen. Ook Ivo kwam met een tweede gedeelte; het was wat losser en er mocht ook meegezongen worden. Ook enkele Italiaanse aria's, werden door hem vertolkt. Jeanny Bronckers droeg ook een gedicht voor en Ria Tuijt sprak namens IVN een dankwoord uit. Met het vertonen van een natuurfilm op de achtergrond werd de middag op een gezellige wijze afgesloten.

Diverse andere activiteiten:

- Er was weer de jaarlijkse bespreking van bestuur met gidsen en coördinatoren.
- Op 11 maart werd, in samenwerking met de Zonnebloem, zorginstelling Ut Zunneke en 13 IVN vrijwilligers, speeltuin St Joseph opgeschoond.
- Op 19 maart werd de landelijke opschoondag gehouden. 13 vrijwilligers hebben weer delen van de Maasoever opgeschoond.
- In augustus werd weer voor de Kroedwusj-traditie in Meerssen gezorgd. Het bundelen vond plaats bij de familie Savelberg aan de Veeweg.

Overleg en advies

Groen platform Meerssen is een klankbord van het college van B&W inzake beleid, projecten en beheer. Door Covid-19 en wisseling van ambtenaar was er geen agenda. Afsproken is om structurele zaken per mail door te geven.

Gemeente Meerssen groenbeleidsplan werksessie. Deze sessie is bedoeld voor het ophalen van wensen en ideeën voor de kernen en buitengebied van de gemeente.

Hiertoe wordt een participatie-traject met inwoners en professionele betrokkenen gestart.

Kennismakingsgesprek Wethouders Milieu, natuur en duurzaamheid organisaties in Meerssen. Besproken punten: bestuursakkoord, wonen, MAA: GGD rapport, verkeer en vervoer, landschap, natuur en openbaar groen, SDG's 17 doelen vastgelegd om in 2030 een stukje beter te worden, camping Geuldal, energie, Waterstof coalitie Limburg.

Paddenwerkgroep

Begin februari is de coördinatie van de paddenwerkgroep van Annie Hupkens, met assistentie van Riet Hautvast, overgenomen door Frans van de Kragt en Liesbeth Fiddelers.

Zoals gebruikelijk heeft de werkgroep landschapsonderhoud voor de plaatsing van de paddenafzetting bij Landgoed Kruisdonk richting Vaeshartelt gezorgd. Dit jaar was het half februari al zacht weer, dus werd besloten om 17 februari de afzetting te plaatsen. Vanwege code oranje moest dit worden afgeblazen. Door de storm was het te gevaarlijk om onder de bomen te werken, met als gevolg dat de afzetting een week later op 24 februari werd geplaatst. Toen is het weer omgeslagen, het werd kouder, dus de padden bleven zitten waar ze zaten. De vrijwilligers met (klein)kinderen stonden te popelen om over te zetten. Er was geen paddentrek met als resultaat dat na 2 weken pas 1 pad, 1 bruine kikker en 1 kleine watersalamander waren overgezet! Het werd zonnig, maar bleef droog. Met horten en stoten kwamen de amfibieën in beweging. Op 31 maart heeft de werkgroep landschapsonderhoud de paddenafzetting opgeruimd. Uiteindelijk zijn door de 13 enthousiaste overzetters 619 padden, 49 bruine kikkers en 219 kleine watersalamanders veilig naar de overkant gebracht. In totaal dus 887 amfibieën, een prima resultaat. Na de dalende lijn van afgelopen jaren, nu weer een stijging, met name het aantal kleine watersalamanders is nog nooit zo hoog geweest.

Overzicht van aantallen in de afgelopen jaren:

Jaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal	1268	389	399	1206	1162	872	534	863

Door Buurtvereniging Geulle a/d Maas o.l.v. Karen van Eeuwijk zijn in 2022 bij het Geulderlei 51 amfibieën overgezet. Ook daar een stijging t.o.v. 2021, toen werden 42 amfibieën overgezet.

Plantenwerkgroep 2022

De plantenwerkgroep bestond dit jaar uit 8 leden en is dit jaar 6 keer op pad gegaan. Nieuw is dat er dit jaar gebruik is gemaakt van de planten-app om de planten te determineren, hetgeen bijzonder werd gewaardeerd door de deelnemers. Een uitgebreid verslag vindt u in de Nieuwsbrief van maart 2023.

Werkgroep Landschapsonderhoud

De werkgroep Landschapsonderhoud onder leiding van coördinator Fiel van den Bergh is gericht op onderhoud en bescherming van natuur. De werkgroep telt inmiddels 18 enthousiaste medewerkers, zowel mannen als vrouwen. Meestal wordt op donderdagochtend gewerkt van 9:30 uur – 12:30 uur.

De werkzaamheden in 2022 bestonden o.a. uit:

- Kroedwusj-traditie; ondersteuning van de Zonnebloem in het kader van NL Doet in speeltuin St. Joseph Meerssen, opschonen Maasoevers.
- Ondersteuning tuinonderhoud van de Kindervallei 'Ronald Mc Donaldhuis' in Houthem.
- Onderhoud en natuurbeheer voor de gemeente Meerssen o.a. Natuurgebied Vroenhof, bospercelen in Rothem o.a. aan de Kampweg, aan de Pr. De Beaufortstraat in Meerssen en aan de Meerstraat in Bunde, de bijenwei aan de Kruisberg, en het knotten van bomen langs de Geul.
- Onderhoud wegwakruisen in gemeente en insectenhotel etc.

Aantal uren gewerkt voor de gemeente:	451
Aantal uren gewerkt in de Kindervallei:	791
Aantal uren gewerkt voor IVN Meerssen:	330
Totaal:	1572

Jeugdgroep

In het afgelopen verenigingsjaar was er geen actieve jeugdgroep.

Toch zijn er incidentele jeugdactiviteiten georganiseerd door de gidsen Riekie en Ria o.a. moddertocht, huttenbouwen, deelname aan de landelijke bloementjes tuinactie van Albert Hein.

Ook is er een paddenstoelen-tocht georganiseerd in de vakantieperiode. De deelnemers konden bij De Nachtegaal een route ophalen en op eigen gelegenheid op verkenning gaan. Er is veel gebruik van gemaakt, 100 routebeschrijvingen waren opgehaald en gemiddeld door 3 deelnemer belopen, wat resulteert in ca. 300 deelnemers.

Huisvestiging 2022

De Proostenkelder was onze vaste plek voor bijeenkomsten en lezingen.

Het beheer was in handen van Deken Th. Van Galen. Onderlinge samenwerking tussen beheerder en gebruikers kan goed genoemd worden. Het sleutelbeheer van IVN lag bij het secretariaat.

ORGANISATIE

Bestuur

In 2021 werden oproepen gedaan voor nieuwe bestuursleden. Het bestuur gaf aan, tenzij er geen nieuwe bestuursleden zouden toetreden, de vereniging noodgedwongen opgeheven zou worden. Tijdens de extra Leden vergadering van 29 november 2021 vond er een stemming plaats vóór of tegen het volgende voorstel: Opheffen IVN Meerssen, tenzij er uiterlijk 24 januari 3 bestuurders gevonden worden die de opdracht krijgen een fusie te verwekelijken tussen IVN Ulestraten en IVN Meerssen. 14 van de 15 aanwezigen stemden vóór, waarmee dit voorstel werd aangenomen. Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 24 januari 2022 hebben 7 mensen zich kandidaat gesteld om het nieuwe bestuur te vormen. Het nieuwe bestuur is na overdracht per februari 2022 gestart met de bestuurstaken. Er zijn in het afgelopen verenigingsjaar 6 bestuursvergaderingen gehouden, het dagelijks bestuur kwam 6 keer bijeen en had regelmatig contact over de lopende zaken. Samen met het bestuur van IVN-Ulestraten is er 4 keer overleg geweest over het fusietraject; dit overleg verliep in goede sfeer en samenwerking. Verder nam het bestuur ook deel aan de Regionale IVN vergaderingen.

Werkgroepen

Buiten het bestuur, maar in goed overleg met het bestuur, wordt een aantal activiteiten uitgevoerd door diverse werkgroepen.

Dit zijn de werkgroepen: Landschapsonderhoud, Wandelingen/Excursies, Planten en Padden.

Natuur- en wandelgidsen

IVN-Meerssen beschikt over 11 natuur- en wandelgidsen:

Els Derks-van der Wiel	Ulestraten	043-364 3740
Wim Derks	Ulestraten	043-364 3740
Nicole Cordewener	Itteren	043-364 2423
Riet Hautvast	Maastricht	043-347 5663
Jeanne Lam	Bunde	043-364 9012
Jo Lexis	Bunde	06-2917 8733
Riekie Notten Houben	Moorveld	043-364 5416
Leo Voragen	Simpelveld	06-2251 6762

Wil Lemmens	Maastricht	06-5365 4590
Ria Tuijt	Meerssen	06-4241 4956
Mariëlle Urlings	Einighausen	06-1222 8149

Wegens gezondheidsproblemen heeft Annie Hupkens te kennen gegeven om te stoppen met het gidsen. Annie heel veel dank voor jouw enthousiaste medewerking in de afgelopen jaren. De natuurgidsen verzorgen niet alleen activiteiten uit het jaarprogramma van IVN-Meerssen. Vele gidsen zijn ook nog actief buiten ons normale IVN-programma. Zo wordt gegidst voor Natuurorganisaties, bv. het Limburgs Landschap, voor personeel van bedrijven of instellingen, buurtverenigingen, Gehandicapten Organisatie Meerssen, voor senioren etc.. Ook worden schoolklassen begeleid in de natuur. De kwaliteit van de natuurgidsen wordt mede op peil gehouden door bijscholing, bijvoorbeeld door deelname aan de IVN-vrijwilligersdagen, georganiseerd door het district Limburg en door deelname aan eigen IVN-cursussen.

Vrijwilligers-uitje

Op zaterdag 23 juli werden 29 actieve vrijwilligers getraakteerd op een uitje.

Het organiserend comité had voor een mooi programma gezorgd: om 14:00 uur zou de Kunrader groeve bezocht worden, echter door corona besmetting van de gids kon de geplande rondleiding niet doorgaan. Na het verwittigen van de deelnemers werd het tweede gedeelte om 16:30 uur opgepakt. Dit was een etentje op het schitterende buitenterras van de Bernardushoeve in Ubachsberg. De deelnemers genoten volop van het uitzicht, het buffet en een lekker drankje in de stralende zon.

De uitgestelde rondleiding in de groeve is op 24 september doorgegaan. De 20 deelnemers genoten van de rondleiding. De Kunrader steengroeve is een bovengrondse kalksteengroeve waar in dagbouw Kunrader kalk wordt gewonnen. Het gesteente bestaat uit harde en zachte lagen die elkaar afwisselen. Het gesteente wordt veelal toegepast in monumentale bouwwerken.

Nieuwsbrief

In 2022 verschenen weer 4 edities van de Nieuwsbrief. De nieuwsbrief bevat de nodige informatie vanuit het bestuur en het activiteitenprogramma met vooruitblik en/of terugblik van speciale activiteiten. De redactie wordt verzorgd door John Bronckers en Nicole Cordewener. Het IVN is uitspanning De Nachtegaal zeer erkentelijk als sponsor van de Nieuwsbrief.

Publiciteit 2022

In de regionale (week)bladen worden nagenoeg alle aangeboden activiteiten gepubliceerd. Enkele dagen voorafgaand aan een activiteit wordt een z.g. 'nieuwsflits' per e-mail aan een 120 tal leden verzonden.

Op de website <https://ivn.nl/afdeling/meerssen> is/zijn onder meer nieuws, activiteiten, foto's, verslagen en ook de Nieuwsbrief te lezen. De publiciteit en het beheer van de website is in handen van Nicole Cordewener, in samenwerking met Riekie Notten en Ria Tuijt. Voor foto's wordt steeds verwezen naar de Facebook-pagina van IVN-Meerssen.

Helaas heeft de wet op de privacy als gevolg dat er steeds minder foto's gepubliceerd kunnen worden, omdat mensen niet meer herkenbaar op foto's mogen staan, tenzij ze daarvoor per gelegenheid toestemming hebben gegeven. Website, Facebook en Instagram worden steeds door steeds meer mensen gevolgd.

SAMENVATTING VAN ACTIVITEITEN T.B.V. DE GEMEENSCHAP

- organiseren van natuurwandelingen en excursies
- verzorgen van voordrachten/lezingen
- incidenteel organiseren van activiteiten voor de jeugd
- instandhouden van de traditie van Kroedwusj
- groenonderhoud op diverse plekken binnen de Gemeente
- gratis tuinonderhoud bij de Kindervallei in Houthem
- deelname in Groen platform Meerssen
- deelname in overleg Milieudefensie Natuur en Duurzaamheid
- verzorgen lessen in basisonderwijs
- meewerken aan boomfeestdag, NL Doet, natuuropschoondag, Clean up dag
- het organiseren van natuurcursussen.

Notulen Algemene Ledenvergadering IVN-Ulestraten 2023

Leon Schoenmakers

Gehouden op woensdag 4 januari 2023 in Zaal De Notenbalk.

Aanwezig waren 31 personen, afgemeld waren 6 personen, waaronder een van onze jubilarissen Dhr. Piet van Kan.

Opening door de (waarnemend) voorzitter

Welkom en opening door waarnemend voorzitter Wim Derks, waarin een speciaal welkom aan de 2 aanwezige jubilarissen en Marianne van den Berg als nieuwe voorzitster van de nieuw te vormen IVN- afdeling.

Notulen Jaarvergadering 2022

De notulen van de Algemene ledenvergadering op 8 april 2022 worden, zonder op en of aanmerkingen, door de aanwezigen goedgekeurd, met dank aan de notulist.

Presentatie van de jaarverslagen 2021 en 2022, door Wim Derks

Ook in het afgelopen jaar zijn er, ondanks de gedeeltelijke beperkingen van het coronabeleid en mede door de actieve inzet van IVN-leden, mooie resultaten bereikt. Hij kan mededelen dat er gelukkig, ondanks een lichte daling van het aantal leden, eind 2022 nog steeds 118 betalende leden geregistreerd staan. Uiteraard hopen we er een mooie boeiende vereniging blijft bestaan waarin IVN-Ulestraten en IVN-Meerssen samen verder gaan. Het volledige jaarverslag staat vermeld in de Lente-editie 2023 van het nieuwe verenigingsblad.

Presentatie van de jaarverslagen van de werkgroepen

De coördinatoren doen verslag over de activiteiten van hun werkgroep in het afgelopen jaar. Zie daarvoor de verslagen, die worden gepubliceerd in de Lente-editie 2023 van het nieuwe verenigingsblad.

Financieel verslag 2022

Tijdens de vergadering heeft de penningmeester de aanwezigen voorzien van het financieel jaaroverzicht 2022. Penningmeester Wim Derks geeft een overzicht en toelichting op onze financiële positie. De vereniging heeft een redelijk boekjaar achter de rug. Van de Gemeente Meerssen ontvingen we naar aanleiding van het opheffen van het Natuurhistorisch Museum een bijdrage van € 2.500 in plaats van de jaarlijkse subsidie van € 500. De contributie voor 2023 is aangepast i.v.m. de mogelijke fusie met IVN-Meerssen. Er is voor gekozen om het laagste bedrag van beide IVN-

afdelingen te hanteren voor 2023. In 2023 zal de vereniging 'inboeten' op haar tegoeden, maar dat zal bekeken worden in 2023.

Onderstaande bedragen zullen als contributie gehanteerd worden in 2023.

-Lid Ulestraten/donateur	€ 14,--
-Lid IVN-landelijk	€ 20,--
-Huisgenootleden	€ 5,--

Rapport kascontrolecommissie

Hennie Klos stelt dat de commissie een zeer overzichtelijk, transparant en zeer duidelijk financieel overzicht heeft kunnen inzien. Hij stelt dan ook voor om de penningmeester decharge te verlenen over de financiële verslaglegging betreffende 2022. De vergadering sluit zich daarbij aan.

In verband met het samengaan met IVN-Meerssen zal er nu geen nieuwe kascontrolecommissie benoemd worden. In de eerstvolgende ledenvergadering, planning dinsdagavond 4 april 2023, zal dit geagendeerd worden.

Huldiging jubilarissen

De aanwezige jubilarissen zijn 25 jaar lid;

Huib Engelen en Wil Dohmen (als zeer actief lid in het verleden en nog steeds zeer betrokken bij het IVN-gebeuren), worden door Wim Derks in het zonnetje gezet middels overhandiging van een kleine attentie. Helaas kon Piet van Kan niet aanwezig zijn.

Samengaan van IVN-Ulestraten en IVN- Meerssen

De notitie 'Samengaan van IVN-Ulestraten en IVN-Meerssen' zoals gepubliceerd in de Winter Haamsjeut wordt voorgelegd aan de aanwezigen waarna stemming volgt bij het volgende agendapunt.

Stemming

A) Dat in de gemeente Meerssen een nieuwe IVN-afdeling komt, waarin IVN-Ulestraten en IVN-Meerssen samengaan. Alle aanwezigen gaan akkoord met dit voorstel.

B) Dat IVN-Ulestraten wordt opgeheven nadat de nieuwe IVN-afdeling is gevormd en functioneert. Ook hiermee gaan alle aanwezigen akkoord.

Mededelingen

A) Lezingen: In de toekomst zullen alle IVN-lezingen in Ulestraten gepland blijven worden op de 1e woensdag van de maand. In Meerssen zal dat altijd de

maandagavond blijven. De intentie is dat er ook in de andere kernen lezingen gaan plaats vinden.

B) Natuurcursus: Er wordt in het voorjaar een Natuurcursus georganiseerd waarin 2 binnenlessen en 5 buitenlessen gepland worden. Els Derks – van der Wiel zal deze cursus organiseren.

C) Natuurgidsencursus: In het voorjaar van 2023 zal er wederom een Natuurgidsencursus worden georganiseerd. Doel is om mensen actief te werven, en met name jongeren,, meer info hierover bij Wim Derks.

D) Wim Ghijsen – benoemd tot Erelid: Wim Ghijsen heeft te kennen gegeven te stoppen als coördinator van de werkgroep Biesenbergh. Mede i.v.m. de zeer vele activiteiten door en verdiensten van Wim voor IVN heeft het bestuur besloten om Wim te benoemen tot Erelid van IVN. Wim Derks zal contact opnemen met Wim Ghijsen om hem, middels een kleine attentie te danken voor zijn inzet.

Afscheid van bestuursleden

André Ament, Leo Biolders en Leon Schoenmakers hebben te kennen gegeven zich niet herkiesbaar te stellen voor een bestuursfunctie.

André Ament en Leo Biolders blijven wel actief in de redactieraad van het nieuwe verenigingsblad waarin André de contactpersoon blijft voor aanleveren van artikelen. Leon Schoenmakers stopt tevens als secretaris.

Rondvraag

Over de planning van de boomplantdag zijn (nog) geen gegevens bekend. Over de ecologische strook nabij Waterval gaat Wim Derks contact opnemen met de gemeente Meerssen.

Pauze gevolgd door presentatie voortgang Kwallef van Vliek.

Henk Urlings geeft, met behulp van een PowerPoint presentatie, een zeer duidelijk inzicht en overzicht van al hetgeen er al gedaan is aan vooronderzoek en werk aangaande de ontwikkelingen rondom 'De Kwallef van Vliek'. Op dit moment staan alle lichten op groen t.a.v. voorbereiding, ontwerpen, goedkeuringen en financiering om dit project tot uitvoering te brengen. Het jaar 2023 zal dan ook een bijzonder jaar worden om het voorgestelde te zien ontstaan. De Kwallef van Vliek zal hopelijk een ontmoetingsplek en bijzondere locatie worden.

Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter deze allerlaatste jaarvergadering van IVN-Ulestraten af. Achteraf toch een zeer bijzonder gebeuren.

Jaarverslag IVN-Ulestraten over 2022

Wim Derks

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de voornaamste gebeurtenissen in de verslagjaren 2022. Ook in dit jaar speelden de gevolgen van het coronavirus.

Leden

Eind 2022 waren er 118 leden, 8 minder dan de top van 126 in 2021. Er waren met name minder huisgenootleden (4 minder).

Activiteiten

Na de coronaperiode zijn er in 2022 weer twee lezingen geweest: in mei over waterlopen in Meerssen met 20 deelnemers, in september over het Rijke Roomsche Leven met 45 deelnemers. Voor de andere activiteiten wordt verwezen naar de verslagen van de werkgroepen.

Netwerk

In het overheidsbeleid neemt duurzaamheid, natuur, milieu en landschap een steeds belangrijkere plaats in. IVN-Ulestraten geeft daar invulling aan door op diverse niveaus te overleggen, adviseren en acteren. Er zijn contacten met de Gemeente Meerssen (o.a. Groen Platform, Boomfeestdag, wateroverlast, onderhoud Biesenberg en ecologische strook Waterval), Waterschap Limburg (o.a. wateroverlast en ecologische strook Waterval), Stichting Duurzaam Meerssen, Basisschool (o.a. lessen en werken in Kwallef), StaatsBosBeheer SBB (o.a. onderhoud bos, geologisch monument, poelen), Bosgroep Zuid, Grouwels Vastgoed (o.a. Vliekerbos), Landgoed Biesenberg en Kwallef van Vliek (o.a. voormalige kasteeltuin ingericht als ecologische moestuin), CNME-Maastricht (natuurgidsenopleiding) en Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg (o.a. Nacht van de Nacht).

Organisatie

Op het einde van 2022 bestond het bestuur uit 6 personen. Een aantal bestuursleden is ook coördinator van een werkgroep en voor alle werkgroepen is een coördinator beschikbaar. Binnen IVN-Ulestraten opereren de volgende 9 werkgroepen: Afdelingsblad, Amfibieën en Reptielen, Kwallef, Vliekerbos, Planten, Publicaties, Vogels, Wandelingen en Excursies, Biesenberg. Jaarverslagen van de werkgroepen zijn opgenomen in deze Haamsjeut.

Jubileum

IVN-Ulestraten is op 14 maart 1980 opgericht en bestond in 2020 dus 40 jaar. In 2019 is daarom een jubileumcommissie aan de slag gegaan. De eerste activiteit in het kader van het jubileum was de 40ste Ouderjaarswandeling onder leiding van Fred. Vanwege het coronavirus zijn verdere activiteiten niet doorgegaan. Op 22 mei 2022 is er wel een jubileumbank geplaatst bij de kerk aan de kant van gemeenschapshuis D'n Huppel onder grote publieke belangstelling en muzikaal opgeluisterd door fanfare Concordia.

Zelfstandig voortbestaan van IVN-Ulestraten

IVN-Ulestraten heeft al vele jaren geen voorzitter, maar wel een goed bezet bestuur. Veel bestuursleden hebben echter aangegeven dat ze willen stoppen. Het vinden van bestuursleden is voor vele verenigingen een probleem. Zo ook voor IVN-Meerssen. Eind 2020 dreigde die vereniging opgeheven te worden. Daar is echter een doorstart gemaakt met 7, deels tijdelijke, bestuursleden. Het zelfstandig voortbestaan van beide IVN-afdelingen in de gemeente Meerssen is onzeker. Daarom is natuureducatie in de gemeente Meerssen gebaat met het samengaan van beide IVN-afdelingen. In 2022 is een fusietraject ingezet met besprekingen van beide besturen en extra ledenvergaderingen. Bij de extra ledenvergadering van 7-12-22 hebben alle aanwezige leden (met 1 onthouding) ingestemd met de fusie. Omdat statutair onvoldoende leden aanwezig waren voor deze beslissing, is in de ledenvergadering van 4-1-23 opnieuw gestemd. Iedereen stemde in met het samengaan van IVN-Ulestraten en IVN-Meerssen in een nieuwe IVN-afdeling. Ten behoeve van de beslissing over de fusie is een document samengesteld dat gepubliceerd is in D'n Haamsjeut van december 2022 .

Feitelijk wordt met ingang van januari 2023 samengewerkt. De formele afhandeling van de fusie vindt in de loop van 2023 plaats.

Jaarverslag 2022 Werkgroep Publiciteit

Leon Schoenmakers

De taak van de werkgroep Publiciteit is om alle activiteiten aan te bieden bij de diverse media en informatiekanalen om een zo breed mogelijk publiek te bereiken. Mede als gevolg van de Corona maatregelen heeft het tot mei 2022 geduurd alvorens er weer activiteiten en dus publicaties konden plaatsvinden. Het aantal wandelingen en presentaties was uiteraard minder dan gebruikelijk. Al deze activiteiten werden opgenomen in het programma dat o.a. in d'n Haamsjeut, op de website van IVN Ulestraten en op onze Facebookpagina vermeld stonden. Bij diverse media publiceren we rechtstreeks op hun website. Uiteraard werden activiteiten ook aangeboden voor publicatie op papier. Plaatsing voor publicaties werden verzonden naar: Contactblad

Ulestraten, De Geulbode, De Natuurgids. En de websites van onderstaande media: Buitengoed Geul & Maas, Meer Vandaag, Nieuwsbrief Gemeente Meerssen, VVV (Visit Zuid-Limburg), De Limburger/Uitagenda

Door deelname aan onze activiteiten, door bezoekers uit andere gemeentes, blijkt dat dit alles voldoende respons geeft.

Werkgroep Afdelingsblad

Coördinator André Ament

De werkgroep D'n Haamsjeut is verantwoordelijk voor het samenstellen van het afdelingsblad, dat 4 keer per jaar verschijnt en voor het bijhouden van de website. Het redactieteam van D'n Haamsjeut bestaat uit: Leo Bielders, Leon Schoenmakers, Pascalie Satijn en André Ament. De website wordt door Pascalie onderhouden, evenals Facebook.

Haamsjeut

Wij hebben gedurende 2022, zoals gebruikelijk, een viertal afleveringen van D'n Haamsjeut verzorgd.

De meeste schrijvers hebben min of meer vaste onderwerpen: Wim Derks en André Ament over Waterval, Jan van Dingenen levert meestal kopij aan over de plantenwereld en Paul Notten over heemkunde. Daarnaast ontvangen we gelukkig op gezette tijden ook kopij van andere schrijvers, waaronder Els Derks-van der Wiel en Pascalie Satijn. Dit alles leidt tot een gevarieerd aanbod van onderwerpen, hetgeen de aantrekkelijkheid van D'n Haamsjeut hopelijk ten goede komt. Wij danken de schrijvers voor hun artikelen en hopen dat zij ons nog lang van kopij zullen blijven voorzien.

Het bezorgen van de Haamsjeut werd wederom door een vast team gedaan: Marie-José Steijns-Kurvers (in Schimmert), Fred Erkenbosch (in een groot deel van Ulestraten), Wim Derks (Waterval), Pascalie Satijn (Schiotecoven), André Ament, Leon Schoenmakers en Jo Frenken.

Website en Facebook

Vanaf het jaar 2022 zijn deze taken overgenomen door Pascalie Satijn. Iedere activiteit die in 2022 georganiseerd is, is ook op de website geplaatst om zoveel mogelijk geïnteresseerden te bereiken. Ook is er algemene informatie over soorten lidmaatschap, werkgroepen en bestuur vermeld en kan D'n Haamsjeut digitaal (in kleur) worden gelezen.

Op Facebook wordt, naast de aankondigingen voor wandelingen en lezingen, wekelijks een bericht geplaatst variërend van een activiteit van bijvoorbeeld een collega-IVN, tot een natuurweetje en foto's van de uitgevoerde activiteiten door de werkgroepen. Via Facebook hopen we een breder en jonger publiek te trekken. Ook wordt regelmatig een digitale Nieuwsbrief rondgestuurd naar de leden die zich hiervoor hebben opgegeven, waarin nieuwe activiteiten worden aangekondigd. Opgeven voor deze nieuwsbrief kan via het emailadres van het secretariaat.

Tot slot

Hiermee komt tevens een eind aan een ruim 40-jarige traditie, namelijk het verschijnen van het afdelingsblad D'n Haamsjeut van IVN-Ulestraten. Vanaf het eerste kwartaal van 1980 is dit kwartaalblad ononderbroken verschenen; in totaal dus 168 keer! Om niet helemaal in mineur te eindigen kunnen we vaststellen dat, na de fusie met IVN-Meerssen, het blad voortgezet zal worden onder de nieuwe naam de Haamsjeut, waarmee in ieder geval een deel van de naam van het oude blad zal worden gecontinueerd.

Werkgroep amfibieën en reptielen

Coördinator Wim Derks

Zoals elk jaar zijn er ook in 2022 weer verkeersbordengeplaatst tijdens de paddentrek in Schietecoven en Waterval. Mensen weten ons te vinden als ze vragen hebben over kikkers, padden salamanders en reptielen.

Werkgroep Wandelingen en Excursies

Coördinator Wim Derks

Het organiseren van natuurwandelingen en excursies is een van de kernactiviteiten van IVN. Er zijn echter slechts drie actieve natuurgidsen bij IVN-Ulestraten: Fred Erkenbosch, Els en Wim Derks. Deze personen zijn ook op andere wijze actief voor natuur en milieu. Na de coronapandemie zijn er in 2022 vier wandelingen geweest. In juni was weer de traditionele vuurvliegjeswandeling met 28 deelnemers. In september was een themawandeling over waterlopen in Meerssen met 18 deelnemers. Eind oktober de Nacht van de Nacht met 7 deelnemers. Tot slot was in december de traditionele oudejaarswandeling met 19 deelnemers. Dat was de 41ste en tevens laatste onder leiding van Fred Erkenbosch.

Vogels en Sterven

Paul Notten

Vroeger moet het voor vogels een gouden tijd zijn geweest. Alle ruimte om rond te vliegen en te genieten van de nog ongeschonden natuur. Geen pesticiden op het land of in het water en in de lucht, geen te grote stikstofwaarde. Toen waren onze vliegers nog zo vrij als een vogel in de lucht. Alleen uitkijken voor op prooi gemunte 'soortgenoten'. Dan moest je jezelf als vogel wel eens groot maken om een aanvaller af te schrikken. Of beter nog: je helemaal klein maken voor het spiedend oog van die ander. En als het noodlot je toch mocht treffen was er nog altijd de mogelijkheid om al scharrelend en 'sjravelend' proberen er tussen uit te knijpen. Zo was het lange tijd van het prille begin tot rond 1900. Toen is de mensheid een zelfrijdend voertuig gaan ontwikkelen dat spoedig daarna als automobiel door het leven gaat. Vooralsnog ongevaarlijk zolang de auto in ontwikkeling is, de wegen niet geasfalteerd zijn en het aantal weggebruikers beperkt is. Maar de wijze waarop het wegennet destijds gebruikt werd is totaal veranderd. De rustige landweg is verdwenen. Op hoofd- en secundaire wegen, overal is verkeer massaal aanwezig. Als kinderen in de jaren direct na de Tweede Wereldoorlog hadden we als vrijetijdsbesteding het tellen van auto's die met hooguit 80 kilometer per uur over de Baan in Moorveld (de latere A2) raasden. Ons telwerk was vergelijkbaar met het lange verblijf in de wachtkamer bij huis- of tandarts. Lang wachten voordat weer een auto in de verte opdoemde. Met aantallen van 3 tot 5 voertuigen in één kwartier!

De tijden zijn veranderd, vooral voor onze gevleugelde vrienden die nu zelfs een pauzeplek kiezen langs die (auto)wegen. Guus Urlings schreef er eerder al over in zijn vertrouwde rubriek in De Limburger. Zo telde hij op zijn dagelijkse route tussen Maastricht en Heerlen wel acht tot tien buizerds, zittend op de palen langs de autoweg. Als zij hun vlucht willen vervolgen om dode dieren van het asfalt te plukken lopen zij een groot risico om tijdens de eerste vleugelslagen in botsing te komen met een voorbijrijdende auto. Naarmate een auto harder rijdt is de kans op een

fatale botsing groter. Maar ook de rustige binnenwegen zijn er niet van vrijgesteld.

In november 2022 vond Riekie Notten in de berm langs de Parallelweg 200 meter voor het 'Kasener Kruuske' een dode kerkuil. Merkwaardig om die dode uil op die plek aan te treffen. Kerkuilen horen thuis bij kerken en

Foto: Frans Schoonbrood

de bebouwing daaromheen en niet in een groot vlak open terrein met voortrazend verkeer met direct nabij ook nog een startbaan voor vliegtuigen. Ik raad kerkuilen aan vanaf nu terug te keren naar de bebouwde kernen van Geulle of Bunde. Ulestraten kan ook maar ..... als uil bij de vlucht over de startbaan richting Ulestraten wel eerst naar links en rechts kijken!

De volgende vogels in mijn waarneming zijn gewoon slachtoffers, samenhangend met de voedselpiramide in de natuur. Op een natte en kille morgen in december was in een weiland, hoek Bospad/Heerenstraat in Moorveld, een houtduif slachtoffer geworden van een kamikaze-aanval vanuit de lucht en ter plaatse opgepeuzeld. Het vrijgekomen verenpak mooi uitgespreid in een kringetje met een doorsnee van 30/35 centimeter. Gelijk gaan mijn gedachten terug naar mijn vroegere opleiding tot

vogelwachter. Twee dagen later nog meer onderzoeksmateriaal: andermaal een geslagen houtduif met de geplukte veren in hetzelfde tableau. En om kort te gaan: twee dagen later wordt het gezegde driemaal is scheepsrecht helemaal bewaarheid: nogmaals een geplette en vervolgens van verenkleed ontdane houtduif. Bijgaand: alle drie 'gevangen' in een kiekje. De mogelijke predatoren heb ik altijd onthouden met het ezelsbruggetje van Riekie. Naar de mate waarin de veren van het slachtoffer verspreid over de grond liggen: havik als 'hoddelaar' (veren slordig verspreid rond de eetplek) en sperwer als 'secur' (veren in mooi kringetje rond slachtoffer.) Maar een slechtvalk gooit natuurlijk ook hoge ogen om een houtduif te slachtofferen. Aan de lezer de keuze.

Activiteiten programma

www.ivn.nl/afdeling/meerssen

ivnmeerssen@gmail.com

www.ivn.nl/afdeling/ulestraten

ivn.ulestraten@gmail.com

Za 25 mrt	Plantenwerk-groep	Determineren van voorjaarsbloeiers in het Geulse Bos	Aanvang:9,30 u. Vertrek vanaf camping de Boskant	Leo Voragen 045-5442300, Riny Rongen, Riekie Notten 043-364 5416
Zo 26 mrt	Lente excursie	Op zoek naar lentebloeiers in Hellingbos Elsloo	Aanvang: 9.30 u 9.00 u carpoolen vanaf P&R station Meerssen Vertrek Kasteel Elsloo,	Wil Lemmens 06-5365 4590 Riekie Notten 043-364 5416
Za 1 april	Natuurcursus voor hen die zich hebben opgegeven.	Watervalderbeek van monding tot bron, wateroverlast, waterbeheer.	Start 9:30 uur: Parkeerplaats NS station Meerssen	wimelsderks@hotmail.com 043-364 3740
Di 4 april	Alg. leden-vergadering	Van het nieuwe IVN waarin IVN-Meerssen en IVN-Ulestraten samengaan	Aanvang 19:30 u Plaats: Kollekamp, Heerenstraat 77, Moorveld	
Wo 5 april	Lezing in Ulestraten	Grote grazers door Carin Menger	Aanvang 19:30 uur Café De Notenbalk Sint Catharinastraat 12	wimelsderks@hotmail.com 043-364 3740
Za 15 april	Cursus voor degenen die zich daarvoor hebben opgegeven.	Rivierpark Maasvallei, Voulwames, uitmonding van de Geul	Startpunt 9:30 uur: Voulwames	Nicole Cordewener en Wim Derks wimelsderks@hotmail.com 043-364 3740
Za 22 april	Cursus voor degenen die zich daarvoor hebben opgegeven.	Vliekerbos, Biesenberg en Kwallef. Om 12:00 uur. Afsluiting met evaluatie in horecagelegenheid met koffie en "get"	Startpunt 9:30 uur: Parkeerterrein bij de kerk aan de Dorpsstraat in Ulestraten.	Wim Derks en André Ament wimelsderks@hotmail.com 043-364 3740
Za 22 apr	Plantenwerk-groep	Nabij Duivelsgrot voorjaarsplanten determineren	Start om 10 uur bij begraafplaats Kanne, België	Leo Voragen 045-5442300, Riny Rongen
Zo 23 april	Dag-wandeling 11 km	Meers / Maasband	Vertrek 10 uur Let op media voor startplek i.v.m. werkzaamheden	Ria Tuijt en Mariëlle Urlings 06-8298 7793
Voorjaar (na eind april)	Wandeling / excursie	Bezoek aan vuursteen- mijn Rijkholt. Eventueel combineren met een wandeling in het Savelsbos.	Vertrek? (let op media) Entree zelf betalen	Wil Lemmens 06-5365 4590 Riekie Notten 043-364 5416
Za 29 april	Open dag met rondleiding	Arboretum Paul en Riekie Notten; met natuurexpositie	12.00 - 16.00 uur	Riekie Notten 043-364 5416

Wo 3 mei	Avond- wandeling	Schemerwandeling met de laatste vogelgeluiden voor de nacht begint.	Vertrek 19:30 uur achter de kerk Ulestraten (Dorpstraat)	Wim Derks in samenwerking met vogelwerkgroep wimelsderks@hotmail.com 043-364 3740
Zo 21 mei	Middag- wandeling	Waterwingebied Roodborn Eys met aandacht voor geologie en bijzondere flora en fauna	Vertrek 14:00 uur bij de kerk van Eys	Fred Erkenbosch 06-8298 7793 frederkenbo@gmail.com
Za 27 mei	Plantenwerk- groep	Geneeskrachtige kruiden in de Dellen	Vertrek 10 uur bij uitspanning de Nachtegaal	Leo Voragen 045-5442300, Riny Rongen
Za 10 juni	Plantenwerk groep	Orchideeën in Voerendaal	Vertrek 10 uur vanaf Vrenkenweg 6	Leo Voragen 045-5442300, Riny Rongen
Ma 19 juni	Avond- wandeling	Late avondwandeling en vuurvliegjes in Bergse Heide o.l.v. Els en Wim Derks	Vertrek: (Carpoolen) 20.30 u P&R station Meerssen. 21:00 uur Brakke Berg Wolfsdriesweg 10 Geulhem	wimelsderks@hotmail.com 043-364 3740
Wo 21 juni	Avond- wandeling	Late avondwandeling en vuurvliegjes in Ulestraten o.l.v. Els en Wim Derks	Vertrek 21:00 uur achter de kerk Ulestraten (Dorpstraat)	wimelsderks@hotmail.com 043-364 3740
Zo-25 juni	Zomer- excursie	De natuur in gehuchten en langs beken. Omgeving Aalbeek.	Vertrek 9.30 u Wandelcafé Onder de Poort, Nieuwenhuys-straat 5 Hulsberg. Carpoolen 9.00 u vanaf P&R station Meerssen	Wil Lemmens 06-5365 4590 Riekie Notten 043-364 5416
Za 15 juli	Plantenwerk groep	Planten determineren bij Natuurbegraafplaats Ulestraten	Vertrek 10 u: Aan de Gewannen	Leo Voragen 045-5442300, Riny Rongen,
Zo 24 sept	Middagwan- deling	Wandeling over het plateau van Ubachsberg: Molen ,Oost- en Westmaas; aandacht voor cultuur en natuur	Vertrek 14:00 uur bij kerk van Ubachsberg	Fred Erkenbosch. frederkenbo@gmail.com 06-8298 7793

De **vogelwerkgroep** maakt op de volgende woensdagavonden afspraken voor de op de zondagmorgen erna te houden excursies: 12 april en 10 mei. Aanvang: 20.00 uur. Plaats: Gemeenschapshuis d'n Huppel Ulestraten. Informatie bij Bert Merk: 06-37617966 of hj_merk@hotmail.com.

Deelname aan wandelingen en/of excursies is geheel voor eigen risico.

Als er door het KNMI een weeralarm wordt afgegeven, dan gaan de buitenactiviteiten niet door.

De carpool bijdrage bedraagt € 0,10 per km.

Bomen geplant in Waterval

Peter Ummels

Aan de Raarslakweg/Hoolstraat, achter Waterval, hebben de leerlingen van groep 7 met juf Stephanie op maandagmiddag 27 februari bij stralend fris winterweer de handen uit de mouwen gestoken. In groepjes van drie met schop in een voorbereekt terrein een plantgat maken, boom (of struik) erin, grond erin en weer een waardevolle boom erbij: inheemse soorten zoals wilde kers, beuk, wintereik, sleedoorn, fladderiep etc..

Na een theorieles van Raymond (lid Kwallef van Vliek) over bomen op school zijn de leerlingen te voet naar de Raarslakweg/Hoolstraat gegaan. Daar zijn op 2 percelen al bijna 2000 bomen en struiken aangeplant. Hier kon het echte werk beginnen: nóg meer bomen aanplanten. Er waren 2 begeleiders van Staatbosbeheer die eerst een korte instructie gaven. Verder enige ouders en een 4-tal leden van de Kwallef van Vliek ter

ondersteuning. De echte kanjers waren de leerlingen die in actie kwamen om zo te zorgen voor meer natuur, meer biodiversiteit, voor een mooier Ulestraten. Dank jullie wel allemaal! En ook dank aan Wim en Els Derks van IVN Ulestraten die het contact met basisschool De Triangel legden voor deze activiteit.

We kregen tijdens de werkzaamheden bezoek van Desirée Sijstermans en wethouder Vanessa de Rond van de Gemeente Meerssen die nog een gezonde versnapering voor de leerlingen kwamen aanreiken. Meer foto's van deze activiteit staan op de Facebook pagina.

Winterexcursie Het Gelei: Kastelen en waterhuishouding

Riekie Notten en Wil Lemmens

Op zondagochtend 18 december 2022 doet de titel van winterexcursie dit verslag eer aan. Het vriest 8 graden, er ligt een flinterdun laagje sneeuw en dat alles onder een strakblauwe lucht. Het is bovendien windstil en dat geeft toch weer een wat aangener gevoel. Een jaar geleden waren we met 16 deelnemers en de weersomstandigheden waren toen heel anders. Het was toen druilerig en grijs. Bij deze wandeling hebben we toen een stuk van de loop van de Kanjel gevolgd. Nu zijn we met 4 deelnemers, de echte IVN-bikkels zullen we maar zeggen. We gaan nu lopen langs het Gelei, de andere beek in het buitengoed Geul en Maas, zie onderstaand schema.

Zowel de Kanjel als het Gelei zijn recent volledig gerenoveerd. Deze beken zijn belangrijk voor het op peil houden van de vijvers van de landgoederen en voor het welzijn van de planten en dieren in de omgeving. Bij hevige regenbuien kunnen deze beken en vijvers overstromen. Daarom heeft Waterschap Limburg, in

samenwerking met de gemeenten Maastricht en Meerssen, de opdracht gegeven om slib te verwijderen, nieuwe waterbuffers aan te leggen en een deel van de beken om te leiden. Zo wordt het water beter verdeeld tussen de beken en vijvers en wordt het ook schoner.

Graag willen we met dit verslag de thuisblijvers laten meegenieten van deze wandeling langs het Gelei, met mooie, winterse plaatjes. Van flora is

nog maar weinig te zien behalve de sneeuwbes die rijkelijk groeit langs de Beukenlaan richting Vaeshartelt. We lopen langs de zogenaamde oneindige rivier op het terrein van Vaeshartelt, het water dat ook langs de weg naar Weert loopt. Daar stroomt het Gelei,

afkomstig van de vijver van Villa Kruisdonk, onder de weg door in de oneindige rivier. Ondanks de strenge vorst is er nog een wak, waar we een zwarte zwaan zien en twee meerkoeten.

We bevinden ons daar in een zogenaamd pinetum ofwel een naaldbomentuin. Hier staan verschillende soorten coniferen. Tijd om hier even wat langer bij stil te staan omdat het bijna kerstmis is en iedereen bezig is een kerstboom te kopen.

Maar de vraag is: wat koop je nu? Een den of een spar?

We kijken hiervoor naar het aantal de naalden dat bij elkaar zit. Bij de spar zitten alle naalden apart aan de tak. Bij dennennaalden zitten ze met zijn tweeën in een vliezig kokertje. En de naalden van de lariks zitten met een heel groepje bij elkaar.

Om het gemakkelijk te onthouden kun je het volgende ezelsbruggetje gebruiken:

Spar = Solo

Den = Duo

Lariks = Legio

We lopen verder en gaan op zoek naar de plek waar het Gelei via de vijver van Vaeshartelt weer verder stroomt op het terrein van Vaeshartelt richting kasteel Meerssenhoven.

Dan verdwijnt het Gelei onder de grond en komt ter hoogte van de Beatrixhaven weer tevoorschijn. Daar stroomt hij al meanderend verder. Dit stuk is helemaal gerenoveerd. We zien dat een reiger nog wat probeert te vissen.

Dan komen we aan bij het terrein van kasteel Meerssenhoven. In de kasteeltuin zien we een interessant gebouwtje. Dit blijkt een theekoepel te zijn in de vorm van een Indiase Chatri-tempel volgens de Mogol-architectuur. De Mogol-architectuur is een mengvorm van islamitische en hindoe-architectuur en werd ontwikkeld in het Mogolrijk inde zeventiende eeuw in India en Pakistan. Je moet het maar weten en nog sterker, wie heeft het idee gehad om dit hier te bouwen?

We vervolgen het Gelei verder richting de verbindingsweg van Meerssenhoven richting Bunde. We slaan even linksaf om een blik te werpen op kasteel Meerssenhoven in de winter. Wat een plaatje!

Dit kasteel heeft een rijke geschiedenis. Voor de natuurliefhebber pikken we er eentje uit. Adhemar Regout (1919-1953) woonde op Meerssenhoven. In 1950 begon

hij met de aanplant van laagstamfruitbomen als vervanging van de toen gangbare hoogstambomen. Dat had hij in Australië gezien. Dit was de eerste keer dat deze methode van fruitteelt in Nederland werd toegepast. Om toch nog terug te komen op de theekoepel in de tuin. Zou het te maken hebben met religie? Want wat wil het geval? Kasteel Meerssenhoven werd

in 1955 verkocht aan de congregatie van de Broeders van de Heilige Joseph in Heerlen, waarna het kasteel enige tijd als klooster dienst deed. Later werd het tot 1980 bewoond door paters Franciscanen, die er een internaat en een tehuis voor werkende jongens inrichtten. Na deze uitleg pakken we de loop van het Gelei weer op en lopen langs de gelijknamige weg Meerssenhoven richting Bunde. Aan het einde van deze weg verdwijnt het Gelei in de Geul.

We steken de Geul over en lopen over een landweggetje richting het buurtschap Weert. We genieten van het winterse landschap bij Bunderveld en het uitzicht op het Bunderbos. In Weert blijven we even stilstaan bij een Mariakapelletje. Het is bijna kerstmis dus kijken we naar de mooi gebouwde kerststal in het kapelletje.

We passeren de voormalige papierfabriek van Weert en maken een rondje om Villa Weert (nr. 78), de voormalige directeurswoning van de papierfabriek

Voldaan lopen we terug naar kasteel Vaeshartelt. De zon schijnt nog steeds, maar het begint te betrekken. De temperatuur is intussen gestegen van min 8 naar plus 2! Tijd voor koffie, thee of een heuse warme chocomel.

We hopen dat de lezer ook genoten heeft van deze geslaagde winterexcursie langs het gerenoveerde het Gelei.

Natuurgidsenopleiding 2023-2025

Wim Derks

Zou je eventueel actief willen worden als natuurgids? Op 9 september 2023 start een nieuwe opleiding voor Natuurgids. In de cursus worden mensen voorbereid om aan de slag te gaan met publiekgerichte activiteiten bij een natuur- en milieuorganisatie. De opleiding loopt door tot mei 2025 en bestaat uit zo'n 50 bijeenkomsten waarvan de helft buiten wordt gegeven.

Onderwerpen zijn o.a. planten en bodem, dieren, ecologie, landschap, waarbij duurzaamheid in ieder blok geïntegreerd wordt.

Verder worden gidsvaardigheden aangeleerd, zodat cursisten activiteiten voor jong en oud kunnen

organiseren en uitvoeren. De lestijden zijn op maandagavond van 19.30 tot 22.00 uur en op zaterdagochtend tussen 9.30 en 13.00 uur. Per maand zijn 2 tot 3 bijeenkomsten. IVN-leden betalen € 320,-, overige deelnemers € 370,- (inclusief 2 jaar IVN-lidmaatschap). Onder voorwaarden wordt door de IVN-afdeling in de gemeente Meerssen een substantieel deel van de kosten vergoed. Maandag 26 juni 2023 is er om 19.30 uur een informatieavond over de nieuwe Natuurgidsenopleiding.

Locatie volgt nog. Voor nadere informatie kun je terecht bij Wim Derks, wimelsderks@hotmail.com of 043 364 3740.

Bijzondere activiteiten 2023

Riekie Notten

Buurtwandelingen

Wie neemt als gastgids ons allemaal mee op zoek naar 'gewone bijzonderheden' in zijn eigen buurt of gehucht? De wandelingen zijn kort, niet moeilijk en worden (bijna) altijd met een IVN-gids/bestuurslid of werkgroep lid voorbereid en gepresenteerd. Geef jezelf op ivnmeerssen@gmail.com. Of spreek ons aan over jouw voorstel.

Plantenwerkgroep

De plantenwerkgroep herstart in maart de zaterdagmorgen-excursies op zoek naar planten in allerlei natuurgebieden. Samen proberen we o.a. met 'plantenapps' op de telefoon die planten op naam te brengen. Leo Voragen heeft altijd al voorgewerkt en weet ons steeds te verrassen met nieuwe wetenswaardigheden. Dit jaar werkt Riny Rongen mee om zeker ook het gezondheidsaspect van de planten te belichten. Iedereen is altijd welkom, ook als je alleen maar een enkele keer lekker buiten wilt zijn in een bekend of onbekend natuurterrein. Alle data staan in het activiteitenprogramma in deze Haamsjeut.

Open Dag

Op 29 april wordt er een Open Dag georganiseerd in de bomentuin van Paul en Riekie Notten, met als thema 'Kunst en Natuur'. Een houtverzamelaar en keramist vroeg ons of hij zijn 'gevonden' en gemaakte werken tussen de bomen en planten mocht tentoonstellen. Een goed idee. Iedereen die iets maakt met/over/uit de natuur kan zich aanmelden en het resultaat op zaterdag 29 april laten zien. Zaterdag van tevoren zoeken we met alle kunstenaars een mooi plekje uit in het arboretum. Op de Open Dag zelf alles meebrengen, inrichten, rondkijken en aan het einde van die dag alle kunstwerken weer veilig thuis brengen! Ook alle 'aparte' vondsten krijgen (desgewenst) een plaatsje. Opgeven bij Riekie Notten, 043 – 364 54 16. (begin maart).

Oekraïne

door Jac Mulders

Levens verdwenen tussen stenen en stof van ruïnes.

Slechts enkelen bleven onsterfelijk tussen het puin.

De dood kwam vanuit de horizon.

Eerder strakke lijn, vanuit niets de verandering.

Met zwaar geschut naderde het opkomend geweld.

'n Regen van munitie zaaide dood en verderf.

Bij de agressor voert het dierlijke de boventoon.

Menselijk drama van ver weg, maar voelt toch zo dichtbij.

Reconstructie Historische Moestuin Vliek

Henk Urlings

Inleiding

Aanleiding in de complexe ontwikkeling van deze historische moestuin is de behoefte aan een serre. Bij onze manier van moestuinieren zou een serre een meer dan welkome aanvulling zijn. Een serre vormde eerder een wezenlijk onderdeel van de moestuin die bij het kasteel Vliek behoorde.

In 1894 werd het landgoed Vliek eigendom van de familie van Meeuwen. Vanaf toen is meer bekend over de kasteelmoestuin. Deze lag aan de overkant van de weg, voorlangs het kasteel, gunstig tegenover de keuken.

De moestuin was deels omsloten door muren. Deze zijn rijksmonument en dateren van einde 18e eeuw. De moestuin moet minstens zo oud zijn. Feitelijk vormen deze muren 2 compartimenten. Het voorste deel (aan de straat gelegen) is de moestuin. Het achterste deel is vooral in gebruik geweest als boomgaard, fruitweide. De familie van Meeuwen had personeel voor het onderhoud van park en moestuin. Net als bij veel landgoedparken is ook in Vliek na de 2de wereldoorlog verval waarneembaar. Zo veranderde de moestuin en de boomgaard tot weiland.

De serre verdween ook. Vanaf 1970 is het landgoed in parten verkocht. Het deel aan de overzijde van de doorgaande weg, tegenover het kasteel, bleef aanvankelijk nog eigendom van de familie van Meeuwen. Na het overlijden van mevr. van Meeuwen verwierf de familie Curfs de eigendommen en kreeg dit gebied de status van landgoed met de naam Landgoed Biesenberg. De Kwallef van Vliek maakt hiervan deel uit.

De Kwallef

De eigenaren (familie Curfs) en een groep leden van IVN-Ulestraten besloten de kasteelmoestuin te herstellen. De Bosgroep Zuid Nederland adviseerde hierbij. De moestuin kreeg de naam Kwallef van Vliek. Kwallef is het Ulestratense woord voor koolhof of moestuin. Als samentuin, een verband van 'n vijftiental actieve vrijwilligers, heeft deze organisatie alle kenmerken van een coöperatieve moestuin-economie. Er wordt biologisch geteeld. De moestuin heeft een eigentijdse indeling in percelen en paden. Het overheersende groen is doorspekt met stroken en perken bloemen. De poort open voor bezoekers, spontaan of na afspraak. Opendagen worden als een tuinfeest georganiseerd met veel aandacht van lokale bevolking en ook enthousiaste passanten. Bijzonder is dat de basisschool actief betrokken is. Van groep 7 komt een 6-tal leerlingen wekelijks enkele uurtjes om op hun perceeltje te planten, te zaaien en te oogsten.

De oorspronkelijke serre

De serre-wens evolueerde. Bekend was de plek van de voormalige serre. Er was een vermoeden van een gebogen serre. Er werd gedacht aan een serre van 7 m lengte en 2,5 m breed, met een uitgediept pad in het midden. Technisch waren er weinig vraagstukken en de serre zou in eigen beheer te realiseren zijn. Vanwege de monumentenstatus van de moestuinmuren werd afgestemd met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Er werd ingezet op een verkennend gesprek met het gemeentebestuur. Een brief aan het gemeentebestuur leidde tot een ambtelijke behandeling. Het ging ons echter te snel. We kregen contact met Leader, voor mogelijke subsidie. De behandeling bij de gemeente is gestopt. Later zou het proces opnieuw worden opgepakt.

Een nadere beoordeling van de historische moestuinmuren gaf aan dat enkele onderdelen bouwvallig zijn. De dekplaten van mergel zijn deels aan vernieuwing toe en het voegwerk is slecht.

De restauratie van de historische moestuinmuren werd allengs het tweede onderdeel van het project. Gaandeweg is er ook interesse gekomen voor het in ere herstellen van het tweede compartiment, de boomgaard. Hiernaar is nog weinig onderzoek verricht. Het is als 3e projectdeel opgenomen. Veel steun en motivatie ontleen we aan de Handreiking historische moestuinen (www.historischemoestuinen.nl) . Enkele citaten: *“.. om op deze vergeten en vaak verwaarloosde cultuurhistorische plaatsen wederom mensen te laten genieten, mensen te inspireren en laten verwonderen over de natuur, haar oogst en haar verschijningsvormen zoals zij dat eeuwen lang deden, maar wel in het hier en nu en op wijzen die passen bij de huidige eigenaars, beheerders en bezoekers”*.

Na de reconstructie zal de Kwallef van Vliek volledig voldoen aan de in deze Handreiking geformuleerde ingrediënten. Met name de serre is momenteel het belangrijkste ontbrekende deel. Een vriend deed een gedegen kadastraal onderzoek. De voormalige serre moest zijn gebouwd in 1908 of eerder, 22,8 m x 4,4 m groot. Tot 1974 staat de serre nog

geregistreerd. Echter de nog aanwezige fysieke aftekeningen zijn getuige van een maatvoering van 11,5m x 4m.

De projectleden

Vanaf dat moment ging ons serre-project een andere fase in. De aanvraag voor het subsidietraject met Leader zou worden opgepakt. Ook moest een geschiedkundig onderzoek worden gedaan, met een goede dossiervorming. We kwamen tot een projectstructuur. Deze ziet er als volgt uit:

Projectleider	Henk Urlings
Techniek en realisatie	Paul Curfs en Raijmond Ghysen
Financiën	Cecile Tilli en Piet Schols
Geschiedenis en dossier	Fred Erkenbosch en Lisette Siebers
Bedrijfsvoering en communicatie	Peter Ummels en Wim Ghysen

Alle projectgroepleden zijn vrijwilligers/lid van de Kwallef van Vliet.

Geschiedkundig onderzoek

Na een gesprek met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is een breed onderzoek gestart. Het boekwerk *Kassen in Nederland*, gaf ons een houvast. Er is onderzoek gedaan naar nog zichtbare sporen van de vroegere serre. Met vele oude Ulestratenaren is er gesproken en hun vaak vage herinneringen zijn keurig geregistreerd. Er is speurwerk verricht naar vergelijkbare oude boogserres in Nederland en België. Veel voorbeelden zijn er niet meer, nog slechts een handvol. Bij kasteeltje Gurtsenich in Houthem staat nog een mooi exemplaar.

Ook is er gezocht bij andere instanties en archieven. Dit leverde

helaas geen nieuwe informatie. In een uitgebreid dossier zijn alle bevindingen met de nodige foto's verzameld. Niet alles wat we zochten werd gevonden, maar er is meer dan voldoende informatie verzameld om met recht te kunnen spreken van een geloofwaardig en compleet beeld van de voormalige serre. Vooral het speurwerk ter plaatse bracht veel duidelijkheid. De serre is in tegenstelling tot de informatie van het kadaster in oppervlak 11,5 x 4 m groot. De aftekening op de rechterzijmuur, nog beter aangetoond op een oudere foto van het RCE, geeft de contour aan van de boogconstructie. Maar onduidelijk bleef hoe de boog aansloot op de achterliggende moestuinmuur. De opgraving van de fundering van de stenen plint en de witgekalkte achterwand van de serre vormen onmiskenbare bewijzen van deze maatvoering.

Oorspronkelijk leefde de overtuiging dat de boog overging in een hellend vlak, dat hoog aansloot aan de muur. Mogelijk was de muur hoger of was er een constructie bovenop de muur. Echter er is geen aanwijzing gevonden op of aan de muur voor de bevestiging van de serrebogen. Mogelijk zijn deze verdwenen toen buurtgenoten de betonnen afdekplaat maakten. Een kleine foto van mijn vader Jo Urlings met paard, van ±1942, gaf na uitvergroting duidelijk antwoord. De boog ging over de nok door

weer naar beneden, tot aan de muur. Toen werd ook aannemelijk dat er een goot moet zijn geweest, langs de muur. De nog aanwezige beugels aan de muur lijken deze goot te hebben gedragen. Het regenwater zal zijn opgevangen in de goot en naar de waterdicht afgewerkte bak in de grond geleid. Er is nooit twijfel geweest over het principe van een staalconstructie van gebogen T-staal met beglazing. Uit bestudering van het boek Kassen in Nederland blijkt dat een glasbreedte van ± 45 cm past bij de vermoedelijke bouw van de serre in 1908.

Ter plaatse van de serre zijn er geen mergelafdekplaten bovenop de moestuinmuren, maar is er een betonnen afdekking. Dat is opvallend. De verklaring kwam van een van de hoogbejaarde buurtbewoners. Na de oorlog behoorden de muren tot het speelterrein van de jeugd uit de buurt. Enkele ouders (o.a. Heinen, Voncken, Ubachs) vonden het onderhand gevaarlijk worden, omdat de mergelkappen los lagen. Zij hebben in overleg met de fam. van Meeuwen de mergelkappen vervangen door een afdekplaat van beton. Deze is van prima kwaliteit. Het verhaal draagt bij tot de geschiedenis en is alle reden om de betonnen afdekplaten te behouden. Hiermede is eigenlijk het grove reconstructieontwerp van de vroegere serre compleet. Gedurende de ontwikkeling van bovenstaand idee is voortdurend vergelijking gezocht met andere nog bestaande boogserres. In totaal zijn er nog slechts een handvol serres bekend in Nederland en België. Er zijn geen tegenstrijdige redeneringen gevonden m.b.t. bovenstaand idee. We zien het als een uitdaging/opdracht om de serre in de oorspronkelijke vorm te herbouwen. Technisch gezien zijn er

wel enkele onderdelen die nader onderzocht moeten worden, zoals de gootconstructie en de bevestiging van de bogen aan deze goot. Deze lijken zeker oplosbaar. Meest reële vervolg is om in overleg te gaan met een serrebouwer (bijvoorbeeld De Visscher), die bekend is met dit soort constructies.

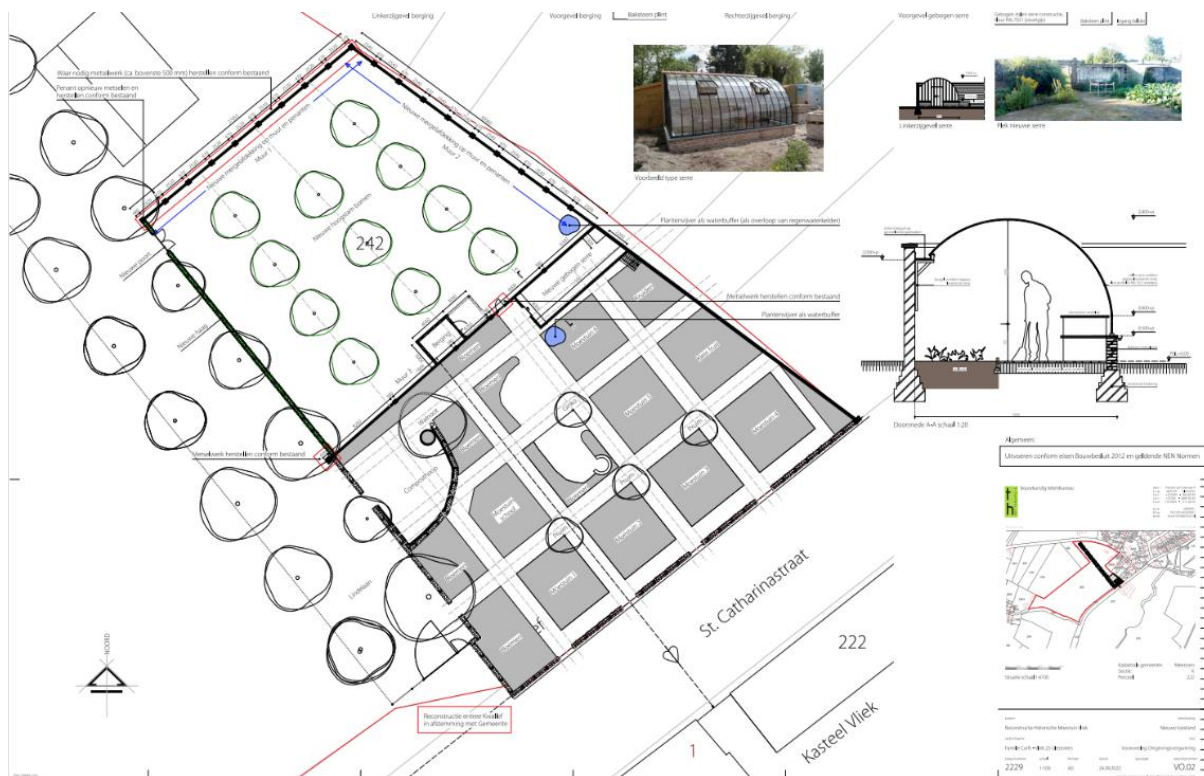

Verwerven van subsidie

De eerder omschreven ontwikkelingen zijn al een poos afgerond. Maar dan komen andere zaken aan de orde, zoals een nadere verkenning of het subsidietraject kans van slagen heeft en of de gemeente Meerssen een omgevingsvergunning wil en kan afgeven.

Voor het verkrijgen van subsidie zijn er meerdere sporen met evenzovele mogelijke opties van te verkrijgen bijdragen. Via de Provincie bijvoorbeeld is een restauratiesubsidie voor de muren mogelijk. Ook via de RCE (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) is een subsidie te verkrijgen. Er zijn ook enkele opties, waarbij private organisaties middels een donatie kunnen bijdragen, mogelijk. We zochten naar de meest effectieve en kansrijke optie en dat is via Leader. Dit is een organisatie die valt onder de provincie en die alle mogelijke overheidssubsidies bundelt, waarbij ook Europees geld wordt ingezet. Het is zo mogelijk om totaal 55% van de begrote kosten uitgekeerd te krijgen. Voorwaarde hierbij is dat de gemeente de kleine helft van dit bedrag middels cofinanciering bijdraagt. Een en ander heeft nogal wat overleg gekost met zowel gemeente als de Leader-organisatie. De ingediende stukken bestaan vooral uit een projectplan, een begroting met een flinke stapel offertes, tekeningen, foto's en nog enkele motivaties. Einde december 2022 is door alle partijen positief besloten Er wordt een finaal positief en formeel besluit door Gedeputeerde Staten van de Provincie in het voorjaar van 2023 verwacht.

Naast de subsidie en de inzet van de vrijwilligers blijft nog een flink bedrag open staan. IVN-Ulestraten heeft ons een mooi bedrag geschonken, dat we voorlopig als startkapitaal gaan gebruiken, maar feitelijk bedoeld is als bijdrage voor de realisatie van de serre. Een actieve moestuinier in Ulestraten, die ook een bouwkundig tekenbureau heeft, heeft de bouwtekeningen als sponsoring uitgewerkt. Raymond Mohnen (Het

Tekenhuis) nogmaals bedankt voor jouw professionele hulp. Het verkrijgen van de omgevingsvergunning is een paralleltraject. De gemeente Meerssen gaf in eerste instantie aan dat het bestemmingsplan niet direct toelaat een serre te herbouwen; immers de serre is er al ongeveer 60 jaar niet meer. Maar eind februari is omgevingsvergunning voor het totale project door de gemeente afgegeven.

De uitvoering van het project

Vanaf begin 2023 kunnen we dus aan de slag. Wat houdt dit daadwerkelijk in? Het project is opgedeeld in 3 delen:

- 1) Restauratie van de monumentale moestuinmuren. Het zijn ± 125 strekkende meter muren met een hoogte van $\pm 2,5$ m. Hele stukken van de muren moeten worden afgebroken en opnieuw opgemetseld. De

afdekkappen van mergel moeten grotendeels worden vervangen. In de muren bevinden zich een aantal grote oranje vlekken, dat zijn veldbrandstenen die niet voldoende doorbakken zijn; men noemt dit halve garen. Deze zijn ernstig verweerd, worden uitgekapt en vervangen.

Vervolgens moeten de voegen worden uitgekraasd en het totaal opnieuw gevoegd. Dit moet uiteraard tweezijdig. Hierbij is het nodig met alle achterburen goed af te stemmen.

2) De reconstructie van de voormalige serre. Dit is nieuwbouw en daar zal de RCE geen nadere eisen aan stellen. We weten precies hoe de serre er vroeger uitzag en zo willen we deze weer bouwen. De aanwezige kelder is teruggevonden. Deze was slechts 1,2 x 0,8 m groot met een mooie bakstenen trap. Jammer, de kelder is te klein voor goed gebruik. We hebben de resten niet verstoord, goed gedocumenteerd en weer begraven. Bijzonder is dat we van de inmiddels overleden oud tuinman Sjang Jaspar over deze kelder en trap enige informatie hadden.

De regenwaterbak wordt ook niet hersteld. We hebben een aansluiting op het bronwater van Landgoed Biesenberg. Als de stenen plint van de serre is opgemetseld en de achterliggende muur opnieuw is gevoegd, dan kan de serrebouwer de nieuwe serre plaatsen. We hebben goed zaken kunnen doen met het bedrijf De Visscher uit België (nabij Turnhout). Zij hebben ruime ervaring en bieden goede service en adviezen.

3) In het achterste compartiment gaan we een aantal hoogstamfruitbomen planten. Dit zal het sluitstuk worden van het project; dat duurt enige tijd. Het geeft ons gelegenheid om nog goed te onderzoeken welke rassen het beste passen. Ook moeten nog enkele hagen worden bijgeplant, met poorten in landgoedstijl. In dit compartiment bevindt zich een stal, die aan vernieuwing toe is; die gaat gebruikt worden als berging voor de kwallef. Aan deze berging is een afdakje gepland, zodat we voortaan ook een schuilplekje hebben.

Aan de staatzijde wordt de toegang tot het landgoed en de kwallef verbeterd. De gemeente Meerssen maakt een plan om de weg voorlangs te reconstrueren met het doel bij wateroverlast de waterstromen gunstiger te leiden. Momenteel heeft het kasteel en park hieronder te lijden. Ons doel is dat het landgoed Biesenberg en de kwallef ieder een aparte

toegang krijgen. Enerzijds om het privé-gedeelte van het landgoed beter af te scheiden en anderzijds om de Kwallef van Vliek toegankelijker te maken voor bezoekers.

Al met al, er is genoeg te doen. Voor het metselwerk, het voegen en het plaatsen van de nieuwe mergelkappen zullen we een bedrijf opdracht geven, evenals voor het leveren en plaatsen van de serre. We gaan de overige werkzaamheden in eigen beheer uitvoeren. Dat is velerlei, zoals het metselwerk van de serreplint, het afbreken van de slechte delen van de muren en het verwijderen van de slechte mergelkappen. Het schoonbikken van de veldbrandstenen en het uitkappen van de voegen vraagt veel vrijwilligersinzet. De nieuwbouw van de berging is een mooie klus; doen we ook zelf. Hierbij kunnen we nog wel hulp van extra vrijwilligers gebruiken. Als iemand wil helpen? Kom eens langs, we zijn er voortaan vaker dan alleen de dinsdagmiddag.

Tot slot

We moeten nog even wachten tot alle zaken officieel geregeld zijn. De subsidie moet nog worden besloten door GS van de Provincie Limburg. Dat lijkt een formaliteit, maar moet wel gebeuren. We zullen gedurende het project een website bijhouden onder de naam Kwallef van Vliek. Onder het kopje 'Evenementen' is ook informatie te vinden over bepaalde activiteiten zoals mijlpaalviering, muziekevenement of opendag. We ontmoeten u graag. Als we aan het werk zijn is het hek open!

Foto's van John Drummen (RCE), Fred Erkenbosch en Henk Urlings

IVN Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid
Afdeling Meerssen-Ulestraten

Website: www.ivn.nl/afdeling/meerssen
www.ivn.nl/afdeling/ulestraten
E-mail: ivnmeerssen@gmail.com
ivn.ulestraten@gmail.com

Het beoogde Bestuur

Voorzitter	Marianne van den Berg
Waarnemend voorzitter	Wim Derks
Secretaris	vacature
Penningmeester	vacature

Bestuursleden	Frans van de Kragt Riekie Notten-Houben Pascalle Satijn Jan de Veen Leo Voragen
---------------	---

Coördinatoren van de Werkgroepen:

Communicatie	André Ament	T 06 44189017
Vogelwerkgroep	Bert Merk	T 043 3644339
Activiteiten	Wim Derks	T 043 3643740
Jeugd	Els Derks-van der Wiel	T 043 3643740
Plantenwerkgroep	Leo Voragen	T 045 5442300
Paddenwerkgroep	Frans van de Kragt	T 043 8502832
Landschapsonderhoud	Fiel Van den Bergh	T 043 3644271
Kwallef van Vliek	Jo Frenken	T 043 3644975
Zoogdieren	Wim Derks	T 043 3643740

Uitspanning 'De Nachtegaal'

Gemeentebroek 6 6231RV Meerssen

T 043 3642161

www.uitspanningdenachtegaal.nl

info@uitspanningdenachtegaal.nl

Iedere dag geopend vanaf 10.00 uur